

CULTUREEL BEWUSTZIJN INZETTEN BIJ SPEL

Carla van Deelen in samenwerking met Lowan
Carla.vandeelen@hu.nl

AGENDA

- ❖ Wat is cultureel bewustzijn?
- ❖ Wat is de invloed van het cultureel bewustzijn op ons als spelbegeleider?
- ❖ Spelscripts als afspiegeling van de schema's van de werkelijkheid
- ❖ Spelniveau vaststellen om aan te sluiten
- ❖ Het belang van interactie om inzicht te krijgen in de schema's
- ❖ Aansluiten bij schema's als wij spelbegeleiding geven
- ❖ Cultuur en trauma als onderdeel van de werkelijkheid

WAT IS CULTUREEL BEWUSTZIJN?

Een man en zijn zoon krijgen een ernstig auto ongeluk. De vader overlijdt ter plekke. De zoon wordt naar het ziekenhuis gebracht, rechtstreeks de operatiekamer in. De chirurg kijkt naar de jongen en zegt: "Ik kan deze jongen niet opereren, hij is mijn zoon!"

VERKLARING?

HOE IS HET OM JOU TE ZIJN?

(WANDELING)

Hoe is het om jouw lichaam te hebben?

Jouw brein?

Jouw hormonen?

Wat als mijn wieg op jouw plek had gestaan?

Wat als ik in jouw schoenen zou staan?

Zou ik dan nog hetzelfde vinden?

(BRAUN, 2024)

GEK HÈ.....

We willen zo graag worden gezien, gekend en erkend

Waarom is het dan zo lastig om de ander echt te zien?

Hoe verplaats je je in de ander en parkeer je je eigen vooroordelen en overtuigingen.

Betrap jezelf op vooroordelen en overtuigingen in een gesprek over de vakantie.

RADICALE MEERVOUDIGHEID

(BRAUN, 2024)

Radicale meervoudigheid er is gedoe over maatschappelijke onderwerpen. Je moet erkennen dat het extra inspanning vraagt om verschil te overbruggen.

Spiegelneuronen zijn eerder actief bij mensen die wij kennen

Dat is grappig, dat heb ik nog nooit gezien, ga over naar de prefrontale cortex door nieuwsgierigheid

Eén ding betekent niet de rest ook (Havermelk is niet ook windturbines en links zijn etc)

ERKENNEN VAN EEN ANDER PERSPECTIEF

https://youtu.be/TS-9tup_vbE

Waarnemen

- Lichaam, voorwerp, taal, grafische media

Verbeelden

- Lichaam, voorwerp, taal, grafische media

Conceptualiseren

- Lichaam, voorwerp, taal, grafische media

Samenhang

- Lichaam, voorwerp, taal, grafische media

WAT IS DE INVLOED VAN CULTUREEL BEWUSTZIJN?

BETEKENISGEVING AAN DE WERELD

Wat is gek en wat is normaal?

Gek is een context probleem

(BRAUN, 2024)

Maakt hoe we ervaren

Hoe we interpreteren

Hoe we denken/verbeelden

Hoe we dat verwerken

Wat we doen

ABSOLUTISME

RELATIVISME

Culturele basisovertuiging (norm en waarde) versus Culturele stretch.

- Basisovertuiging zorgt dat je minder beslissingen hoeft te nemen...wat doe ik aan?
- Culturele stretch is ruimte maken voor verschil als de vrijheid van de één maar niet de onvrijheid van de ander is.
- Achter culturele uitingen zit een set overtuigingen
- Cultureel relativisme is dat alle overtuigingen gelijkwaardig en inherent in orde zijn in de eigen context
- Elkaar bevragen op onderliggende overtuigingen en dat we elkaar gek vinden maar niet afkeuren dan kunnen we verschillen vieren
- Stel je je eigen normaal wel eens ter discussie?

HOE KAN SPEL EEN ROL SPELEN?

Een leven lang spelen!

Meervoudig gebruik
van identiteiten

Ruimte voor verschil,
wat is normaal voor
de baby en wat is
normaal voor de
moeder?

Iets kan alles zijn

Eigenheid van
denken en handelen
en ruimte voor ander
perspectief

Kijken met je handen

SCHEMA VAN DE WERKELIJKHEID

Spelscript

- Wat is de werkelijkheid die kinderen kennen van politie?

**OBSERVEREN SPEL EN
WAT LIGT AAN HET
GEDRAG TEN
GRONDSLAG?**

SPELKWALITEIT

Kan het kind zich "geven"?

Is er plezier?

Is er betrokkenheid?

Wat is de spelfase?

Ondersteuning leerkracht nodig?

SPELINHOUD

Zijn er scripts en is er beeldvorming?

Wat doet het kind?

Herhaalt het kind handelingen?

Heeft het zelf ideetjes of doet het anderen na?

Is er een plan?

SPELKEUZE

Sociale acceptatie en zelfregulatie

Kan het kind kiezen?

Kiest het vaak hetzelfde?

Kiest het dezelfde kinderen?

Zie je variatie?

SPELDUUR

Trauma is een tijdgebonden probleem

Hoe lang speelt het kind?

Kijkt het vaak rond?

Is er een plan?

Is het spel fragmentarisch

CONTACT MET ANDEREN

Hechting kan hier een rol spelen

Reageert het kind op anderen?

Maakt het plannen?

Kan het kind materialen delen?

Hoe gaat het om met conflicten?

TAALGEBRUIK

Tweetaligheid

Kan het kind zich duidelijk maken?

Spreekt het in zinnen of in losse woorden?

Wordt er spel aangeboden voor minder talige kinderen?

MOTORIEK

Sensorische integratie

Is er beweging vanuit de pols of de schouder?

Heeft het kind voldoende beweegervaringen opgedaan?

Evenwicht en Proprioceptie

Sensorische input hoe wordt die verwerkt?

A vertical bar on the left side of the page with a color gradient from orange at the top to blue at the bottom.

Inrichten

Voorwerpen

Lichaam

Taal

Grafisch

CULTUURBEWUST BEGELEIDEN

Lowan 2 2025

SPELNIVEAU

MANIPULEREND EN GECOMBINEERD MANIPULEREND SPEL

- Onderzoeken is ervaren, is leren, is creativiteit (sensopathisch spel en effectspel)
- Veel ruimte voor vrije opdrachten, betekent tegemoet komen aan eigenheid van kinderen (open materialen)
- Kans om te uiten vanuit het onbewuste en oog voor behoeftes en interesses. Zo bouwen ze aan hun eigen steunpilaar, geloof in zichzelf (klei en verf)
- Het onbewuste ook ruimte geven het stuurt ons denken en de gevoelens aan

FUNCTIONEEL SPEL

- Spelen met materiaal zoals het bedoeld is
- Het gaat via het eigen lichaam naar het materiaal (eerst zelf wassen dan de pop wassen)
- Verschillende fasen in dit spel (opzoeken)

SYMBOLISCH SPEL

- Spel met doen alsof acties

- Belangrijk is scripts aanleggen op basis van schema's
- Beeldvorming
- Verwoorden

SPELSCRIPTS

- Waarom is het nodig?
- Welk probleem breng je in?
- Wat is het schema van de handeling?
- Wat lees je voor en wat kijk je met de kinderen?
- Hoe laat je het aan andere kinderen uitleggen?

INTERACTIE GEEFT ZICHT OP SCHEMA'S

UITREIKEN EN EEN SENSITIEVE EN RESPONSIEVE REACTIE KRIJGEN

Beschikbaar zijn en nabijheid toestaan

Behoefte zien en benoemen

Voorspelbaar handelen en ondertitelen van handelen

Verbaal en non-verbaal congruent zijn

Aandachtverdeling en belangstelling naar wat het kind bezighoudt

Benoemen wat het kind doet

Intentie benoemen

Gevoel benoemen

Actief luisteren

Beschikbaar zijn en nabijheid toestaan

OORDEELVRIJ!

Behoefte zien en benoemen

Voorspelbaar handelen en ondertitelen van handelen

INSPIREREN

Verbaal en non-verbaal congruent zijn

SOMS ECHT ZWIJGEN!!!

Aandachtverdeling en belangstelling naar wat het kind bezighoudt

Benoemen wat het kind doet

Intentie benoemen

Gevoel benoemen

Actief luisteren

RESPECT VOOR PERSOONLIJKE GRENS!!!

HOE GAAN WE IN GESPREK?

AANSLUITEN BIJ SCHEMA'S IN DE BEGELEIDING

MEDIATIE

Mediatiecriteria MISC (ontwikkelingsgerichte interactie)

VIJF MEDIATIES (PNINA KLEIN)

1. MEDIATIE OP **INTENTIONALITEIT**

Dan ga je in op **de intentie van het kind en trek je de aandacht vanuit zijn waarnemingen naar die van jou**. Je helpt aandacht **selecteren op belangrijke** aspecten om de opdracht beter te laten lukken

Bijvoorbeeld: Je wilt dat er grote hokken voor grote dieren gebouwd worden

“Zo die is groot, grote poten, grote slurf die is vast heel sterk” Is dit hok wel sterk genoeg en groot genoeg vind jij?

2. MEDIATIE OP ZINGEVING

Energie opwekken door

Enthousiasme voor de prikkel

Dingen te benoemen

Betekenis van de prikkel of **opdracht te vertellen door de noodzaak aan te geven.**

“Zijn er wel genoeg blokken om hoger te bouwen?”

“**Kunnen we nog meer blokken vinden om hoger te bouwen?**”

3. MEDIATIE VAN **UITBREIDING**

Terugkoppelen en vooruitblikken of terugblikken

Andere ruimtes **verbinden** (Nu in de klas, gisteren in het zwembad, thuis bij mama)

Verbinding met andere ervaringen (verband tussen oorzaak en gevolg, tussen tijd en ruimte, denkvrAGEN)

Dus...van het direct waarneembare naar verleden en toekomst en naar omringende wereld. **Dus vergelijken van eigen toren met een wolkenkrabber, of met wat een ander kind gebouwd heeft**

4. MEDIATIE VAN BEKWAAMHEIDSGEVOELENS

Dan is er belangstelling om te leren

Duiden van Bekwaamheid “Het is een mooi gebouw omdat het drie verdiepingen en een brug naar een andere toren heeft”. “Het is een mooie toren omdat hij verschillende kleuren heeft”.

Daardoor gaat het kind wat succesvol is herhalen

Daardoor gaat het kind op zoek naar oorzaken van het succes

MEDIATIE VAN GEDRAGSREGULERING

Zelf model zijn!

Het effect is dat kinderen **eerst plannen voordat ze doen**

Doelen formuleren

Gericht blijven op waar ze mee bezig waren

Energie afstemmen op taak

Opdracht is een hoge toren maken

“Wat heb je eerst gedaan, ik zag dat de toren wiebelde en hoe heb je dat opgelost?”,

CULTUUR EN TRAUMA ALS ONDERDEEL VAN DE WERKELIJKHEID

ACHTERUIT KIJKEN IS PIJNLIJK VOORUIT KIJKEN IS BEANGSTIGEND

Alleen het nu telt, dat veroorzaakt tijd-gerelateerde problemen

Er wordt niet geleerd van ervaringen in het verleden dus tijdens het spel:

- - blijft het kind dezelfde fouten maken
 - beloningen zijn vaak te laat of mogen niet in directe interactie
 - uitgestelde aandacht bevestigt het idee "ik ben niet belangrijk"
 - Hoe vaak je ook hebt geholpen wordt vergeten
 - Reactie op vermeende afwijzing is frustratie

WAT IS GESCHIKT SPEL VOOR GETRAUMATISEERDE KINDEREN?

Soorten spel geschikt bij trauma

Sensopathisch spel
(blijft in hier en
nu!)

Poppen/playmobiel

Symbolische
objecten

Zeggenschap
hebben (de baas)

Duidelijke structuur

Sorteerspel

Effectspel

Korte scènes

Inrichting is 2^e
leerkracht

- Het bewuste staat in het westers denken op een hoog voetstuk, terwijl het onbewuste ons gedrag en denken en gevoelens stuurt.

Creatief zijn:

Geeft ruimte aan eigenheid

Is zonder oordeel

Focus op proces

Scheppend vermogen

Zelf oplossingen bedenken

Associëren

Divergeren

Verbinden

LEREN EN CREËREN

Hoeveel vierkanten zie je hier?

C R E A T I V I T E I T S P R O E F

- Hoeveel vierkanten zie je hier?
- Kijk goed! Tel gedurende 2 minuten en schrijf het aantal op.
- Kijk nog een keer, kan je het aantal vermeerderen?

ANTWOORD

- 1. grote vierkant
- 2. 16 kleine
- 3. vierkanten die uit 4 vierkanten zijn opgebouwd (9)
- 4. kleine zwarte vierkanten op iedere kruising (9 in het midden) en (16 op de buitenkanten)
- 5. diepte, misschien zijn de vierkantjes wel opgestapeld
- Tekst boven figuur: 'vierkant – vierkanten'.

**BEDENK ZOVEEL MOGELIJK
TEKENINGETJES VANUIT EEN
CIRKEL**

CREATIEF WAARNEMEN

Wat zie je hier?

Probeer op 5 verschillende manieren
waar te nemen

Flexibel associëren

Iedereen schrijft twee willekeurige woorden op.

BEDANKT, WANT U VOEDT HET BREIN!

Carla van Deelen

Carla.vandeelen@hu.nl

Kratos.partnerinonderwijs@kpnmail.nl